

Jiří Löffelmann

člen rady kraje

resort životního prostředí, zemědělství a rozvoje venkova

Liberecký
kraj

V Liberci 25.9.2020

Zaslání podkladů pro možnost uplatnění náhrady nákladů v kauze Turów

Vážený pane náměstků,

dne 13. 7. 2020 nám byl doručen Váš dopis č. j. MŽP/2020/140/472, ve kterém žádáte o vyčíslení a doložení konkrétních nákladů na nápravná a preventivní opatření, která byla uskutečněna v souvislosti se škodou na životním prostředí způsobenou v souvislosti s činností dolu Turów. Zároveň žádáte o předložení informací a dokumentů, které dokládají vznik škody na životním prostředí spadající do působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakládání s odpady z těžebního průmyslu a o změně směrnice 2004/35/ES („**směrnice ELD**“), a dále informací a dokumentů k doložení příčinné souvislosti mezi dosavadní nebo plánovanou těžbou v dole Turów a vzniklou škodou na životním prostředí.

Škodou ve smyslu směrnice ELD se dle čl. 2 odst. 2 směrnice ELD rozumí *měřitelná nepříznivá změna v přírodním zdroji nebo měřitelné zhoršení přírodního zdroje, ke kterému může dojít přímo nebo nepřímo*. Jak je známo, nejvýznamnější škody spojené s těžbou v dole Turów jsou **škody na vodách**, které jsou vymezeny v čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice ELD jako *jakékoli škody, které mají závažné nepříznivé účinky na ekologický, chemický nebo kvantitativní stav nebo ekologický potenciál dotčených vod, jak je vymezen směrnici 2000/60/ES, s výjimkou nepříznivých účinků v případech, kdy se uplatňuje čl. 4 odst. 7 uvedené směrnice*. **Ukazatelem kvantitativního stavu** podzemních vod, které jsou v rámci škod na vodách v tomto případě nejvíce dotčeny, je dle Směrnice

Liberecký kraj

U Jezu 642/2a • 461 80 Liberec 2 • tel.: + 420 485 226 485 •

e-mail: jiri.loffelmann@kraj-lbc.cz • www.kraj-lbc.cz • IČ: 70891508

Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky („směrnice WFD“) režim hladiny podzemní vody (srov. bod 2.1.1. přílohy V. směrnice WFD). Dobrý kvantitativní stav podzemních vod je definován směrnicí WFD tak, že **úroveň hladiny podzemní vody v útvaru podzemní vody dlouhodobě neklesá**, tedy že dlouhodobé průměrné roční odebírané množství nepřevyšuje dosažitelnou kapacitu zdroje podzemní vody (srov. bod 2.1.2. přílohy V. směrnice WFD). Směrnice ELD se vztahuje jak **na škody již vzniklé** (po 30. 4. 2007)¹, tak **i na škody, které ještě nevznikly**, ale jejichž vznik bezprostředně hrozí.

Podle přiloženého posudku s názvem „*Povrchový důl TURÓW – Shrnutí současných i potenciálních budoucích negativních dopadů na poměry povrchových a podzemních vod na území České republiky*“, zpracovaného Výzkumným ústavem vodohospodářským T. G. Masaryka, v.v.i., v září 2020 („**Odborné vyjádření**“), došlo od doby účinnosti směrnice ELD k výraznému klesání hladin podzemních vod v českém vodním útvaru 14200. **V terciérních kolektorech klesly hladiny od roku 2007 o až 32 m.² V kvartérmním kolektoru klesla hladina od roku 2007 o až 2 m**, blíže viz Odborné vyjádření str. 16-19 a jeho příloha č. 1. Vodní útvar 14200 ani jiný dotčený útvar zároveň nedisponují výjimkou dle čl. 4 odst. 7 směrnice WFD.³

Důvodem klesání hladin je **ve všech terciérních kolektorech výlučně nepřímý odběr způsobený odvodňováním polského dolu Turów.**⁴ Stejný vliv se pak podílí také **na klesání hladin v kvartérmním kolektoru**, kde však není vlivem jediným. Další vlivy (vodárenské a další odběry, klimatické změny)⁵ se vzájemně neruší, jejich dopady na stav hladin v kvartérmním kolektoru se naopak sčítají. Stále probíhající odčerpávání vody z českého území odvodňováním dolu Turów, které se má navíc v bezprostřední době ještě zintenzivnit, tak dopady současného klimatického sucha ještě umocňují.⁶

Pojem příčinná souvislost se objevuje v bodě č. 13 Preambule směrnice ELD a označuje **objektivní kauzální vztah mezi příčinou (určitou činností) a následkem (škodou)**. Skutečnost, že důl Turów v minulosti měl a stále má negativní vliv na hladiny podzemních vod na českém území, tedy kauzální vztah mezi těmito dvěma jevy, vyplývá ze zpráv a dat společného česko-polského monitoringu⁷ i ze samotné Zprávy EIA.^{8 9} **Vliv dolu Turów je nesporný ve všech 4 hydrogeologických kolektorech vyskytujících se na území ČR.**¹⁰ „*Poklesy hladin v terciérních kolektorech (dostupná měření od*

¹ Okamžik nabytí účinnosti směrnice ELD.

² Z toho 32 m v terciérním spodním kolektoru, 12 m v terciérním středním kolektoru a až 14 m v terciérním svrchním kolektoru. Blíže viz Odborné vyjádření, str. 26 a Příloha č. 1.

³ V takovém případě by se dle čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice ELD o škodu na vodách nejednalo.

⁴ Odborné vyjádření, str. 24.

⁵ Vliv čerpání pískovny Grabštejn je v tomto případě zcela okrajový, viz Odborné vyjádření str. 11.

⁶ Odborné vyjádření, str. 9.

⁷ Navrátilová V. et al. *Společný česko-polský monitoring hladin podzemních vod v oblasti dolu Turów a na území ČR, zpráva za rok 2018*. AQUATEST, 2018. Praha.

⁸ Dokumentace záměru s názvem „*Pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów*“ zpracovaná v rámci posuzování vlivů na životní prostředí („**Zpráva EIA**“).

⁹ Dokumentace záměru s názvem „*Pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów*“ zpracovaná v rámci posuzování vlivů na životní prostředí („**Zpráva EIA**“).

¹⁰ Odborné vyjádření str. 15.

roku 1981) lze **přičítat prakticky pouze vlivu dolu bez významnějšího vlivu klimatu nebo odběrů**: spodní kolektor až o 64 m, střední kolektor až o 61 m, a svrchní kolektor až o 59 m.“ str. 22., „Poklesy v kvartérní zvodni do první poloviny 90. let lze také většinou vztáhnout k vlivu dolu s minoritním podílem vlivu jímání Uhelná na své blízké okolí 1-2 km (zpráva EIA uvádí snížení hladiny vlivem odběru ve výši 6,7 l/s na úrovni 4,3 m na jímacím vrtu, tedy v centru deprese). **Zbylá část celkového snížení (odhad cca 11 m) lze tedy přičíst na vrub dolu.**“

Od poloviny 90. let začaly v kvartéru **dominovat klimatické vlivy, snížení hladin z předchozího období ale zůstalo zachováno, a s velkou pravděpodobností se dále prohlubuje**, hodnoty poklesu jsou ale překryty velkým kolísáním hladin vlivem klimatických změn. Odhad za období od roku 2007 je přírůstek poklesu vlivem odvodnění dolu o další cca 1-2 m, což je v souladu s očekávaným poklesem hladin do roku 2044 o další 3-4 m vlivem rozšíření dolu (zpráva EIA, kap. 7.4).“

V případě kombinace několika vlivů jako příčin škodného následku se však tyto vlivy navzájem neruší, ale naopak umocňují. Prokázání existence jiného vlivu, i jako případného vlivu dominantního, tak nezakládá domněnku, že ostatní vlivy již k škodnému výsledku nevedou.

Samotná skutečnost, že odvodňování dolu Turów stále probíhá, a i v současnosti stále vede k negativnímu dopadu na vody na českém území je rovněž prokázána. „Ze zprávy EIA vyplývá, že dlouhodobě je z dolu čerpáno cca 20 m³ vody za minutu, to je cca 330 l/s, a v textu se zdůrazňuje, že jde o dlouhodobě ustálenou hodnotu. Z kap. 7.4 vyplývají důležitá čísla: sama polská strana vyčísluje přítok do odvodňovacích studní jižně od jižního zlomu (tedy z ČR a z přilehlého území Polska) na 3,10 m³/min, tj. 51,7 l/s. 24 Část území je polská, nicméně většinou je tento směr tvořen územím České republiky. Podle geografické polohy lze přítok přímo z ČR odhadnout z tohoto množství okolo 30-40 l/s. Pro lepší představu – jde o 3 kbelíky vody každou sekundu, resp. každých 5 minut po celých 24 hodin každý den odjíždí na polské území jedna cisterna o objemu 9000 litrů vody. U těch nejstřízlivějších odhadů (odtok 11 l/s) by to znamenalo, že taková cisterna odjíždí na polské území „jen“ každých 15 minut. To vede k dlouhodobému poklesu hladin a poškozování vodního útvaru.“¹¹

To potvrzuje také Odborné vyjádření, podle kterého „lze tedy shrnout, že i v současné době vlivem odtoku podzemní vody směrem k dolu Turów poklesávají hladiny ve všech kolektorech. Množství odtékající vody není přesně známo, různé zdroje udávají hodnoty v intervalu 11-40 l/s. Odborný odhad dlouhodobého průměru zaklesávání hladin vlivem tohoto odtoku je cca 1-2 m ročně u terciérních kolektorů a cca 0,1-0,15 m u kvartérního kolektoru, ze kterého voda většinou odtéká směrem k dolu nepřímou, přes vsakování do podložních terciérních kolektorů. Bez existence dolu by byl tento odtok na polské území vyvolaný drenáží dolu nulový.“¹²

Negativní vliv dolu Turów se zároveň **netýká jen vodního útvaru 14200**. V odborném vyjádření je shrnuta situace hranic dotčených vodních útvarů a území s vlivem odvodnění dolu Turów (obr. 9). Je vidět, že tento vliv zahrnuje **většinu vodního útvaru 14200** (odhadem cca 75 % plochy vodního útvaru, území vlivu je konstatováno polskou stranou ve zprávě EIA), a předpokládané dopady se mohou týkat i **sousedního útvaru 64130, případně malých území v útvarech 14100 (Václavice) a 14300 (Heřmanice)**.

Jak vyplývá z výše uvedeného, v důsledku odvodňování dolu Turów došlo na českém území ke vzniku škod na vodách ve smyslu směrnice ELD, které se projevují jako měřitelná nepříznivá změna v přírodním zdroji spočívající v klesání hladin podzemních vod. Klesání hladin dále vedlo

¹¹ Laické shrnutí, str. 10.

¹² Odborné vyjádření str. 24.

k závažnému nepříznivému účinku na kvantitativní stav podzemních vod. Zároveň je nezbytné uvést, že škoda na přírodním zdroji vedla také k **omezení funkcí zajišťovaných přírodním zdrojem**, který slouží jako zdroj pitné vody pro veřejnost, konkrétně pro tisíce občanů Libereckého kraje.¹³ Mezi těmito škodami na českém území a odvodňováním dolu Turów je **prokázána příčinná souvislost**.

V případě že se nepodaří **předejít vzniku škody** na životním prostředí a k této škodě skutečně dojde, upravuje směrnice ELD (čl. 6 odst. 1 písm. a) směrnice ELD) povinnost přijmout **všechna proveditelná opatření s cílem okamžitě kontrolovat, omezit, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory s cílem omezit další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení funkcí, nebo jim předcházet, a zároveň přijmout nezbytná nápravná opatření v souladu s článkem 7 směrnice WFD**. Nápravnými opatřeními se pak dle čl. 2 odst. 11 směrnice ELD rozumí **činnost nebo kombinace akcí, včetně provizorních opatření nebo opatření na zmírnění dopadů, jejichž cílem je obnovit, ozdravit nebo nahradit poškozené přírodní zdroje nebo jejich narušené funkce, anebo poskytnout rovnocennou alternativu těchto zdrojů nebo jejich funkcí ve smyslu přílohy II**.

Podle Přílohy II. směrnice ELD je náprava škod na životním prostředí v souvislosti s vodami dosahováno prostřednictvím **obnovy životního prostředí zpět do jeho výchozích podmínek pomocí primární, doplňkové nebo vyrovnávací nápravy škod**. V případě, že **primární náprava škod nevede k obnově životního prostředí je provedena doplňková náprava škod**. Paralelně k tomu má pak probíhat vyrovnávací náprava škod, která **vyrovnává přechodné ztráty ode dne výskytu škod, dokud primární náprava nedosáhne svého plného účinku**.

Obecně jediné opatření, týkající se negativního vlivu odvodnění dolu Turów na hladiny vod nacházejících se na českém území, které je Libereckému kraji k dnešnímu dni známo, je tzv. **podzemní bariéra**.¹⁴ Tato bariéra by dle polskou stranou deklarovaných tvrzení měla vést k vzdouvání vody na české straně, a tedy k navýšení dotčených hladin. Má se však jednat o navýšení v rozmezí 1-3 metrů v kvartérním kolektoru a 10-15 metrů v terciérním kolektoru. S ohledem na celkové poklesy hladin 9–64 metrů podle jednotlivých kolektorů, z toho 2–32 metrů od účinnosti směrnice ELD, zde tak **nelze hovořit o primárním nápravném opatření, které by mělo za cíl obnovit poškozený přírodní zdroj a jeho narušené funkce**. Jedná se toliko o opatření, které má dosavadní vliv omezit a zabránit vzniku dalších škod. Na obnovení funkce přírodního zdroje, nebo alespoň zlepšení oproti stávajícímu stavu, bude mít takový nástup hladin **vliv zcela zanedbatelný**.¹⁵ „*Pokud bude stěna funkční, měla by mít za následek nástup kvartérní hladiny do roku 2044 o cca 1-3 m, u terciérních hladin poněkud více (10-15 m), viz zpráva EIA 2015. Stěna by tedy v optimálním případě eliminovala očekávané poklesy hladin v důsledku rozšíření dolu, nijak by ale nepřispěla k vyřešení zakleslých hladin z předchozích období.*“¹⁶

Navíc není ani jisté, zda je podzemní bariéra vůbec schopna v reálných podmínkách dosáhnout deklarovaných modelovaných výsledků a **zda, jednoduše řečeno, bude skutečně fungovat**.

¹³ Srov. str. 25 Odborného vyjádření, podle které sloupec vody v jímacím vrtu na úrovni 19-20 m již nezaručuje „*plnou operativní využitelnost vrtu pro stanovený odběr, zvláště pokud se ještě významně projeví dopady sucha a tento sloupec se dále sníží. Již dnešní výška vodního sloupce ve vrtu je hraniční pro využívání vrtu a pokrytí maximálních odběrů ve špičkách. Periodicky se obnažuje perforace vrtu, což má vážný dopad na technický stav výstroje a na nežádoucí geochemické oxidační procesy v okolním prostředí, zhoršující kvalitu odebírané vody.*“

¹⁴ Odborné vyjádření, str. 30.

¹⁵ Blíže Odborné vyjádření, str. 33.

¹⁶ Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i. *Povrchový důl TURÓW - Stručné shrnutí současných i potenciálních budoucích negativních dopadů na poměry povrchových a podzemních vod na území České republiky*. Úkol VÚV TGM č. 9510, Praha, srpen 2020, s. 30.

Možnost funkce je dlouhodobě zpochybňována z řady důvodů, které se polské straně nepodařilo vyvrátit. Jak uvádí VÚV TGM, v.v.i.: „*Rizikem výstavby stěny je její možná ne-plná funkčnost, rizika spojená s její samotnou výstavbou (dopady na životní prostředí), případně její neočekávané dopady (stoupání hladin v místech, kde se to nečekalo, apod.). Jde o stavbu nejen velkou (min. délka 1100 m., hloubka až 117 m.), ale i technicky náročnou, kde je poměrně vysoké riziko, že stěna počítačově modelovaných parametrů v reálném prostředí nedosáhne. Pro představu – kdyby jediný vrt z plánovaných 200 se částečně nepodařil a neproinjektoval své okolí, zrušil by větší část účinnosti celé clony. Jsou zde rovněž vysoká rizika podtékání nebo obtékání stěny, kterými se rovněž nikdo nezabýval. Nejsou stanoveny ani kritické hodnoty, při jejichž dosažení by muselo Polsko přijmout další opatření, krizový plán a další. Na české straně může vlivem stěny docházet také k vývěrům vody a podmáčení staveb v předpolí stěny na českém území a může tak docházet i ke škodám na majetku. Neznáme stavební projekt stěny, její přesnou konstrukci, jak bude ověřena funkčnost stěny atd.*“

Realizace podzemní bariéry zároveň trpí také **vážnými právními vadami, jelikož v rozporu se směrnicí EIA nebyl posouzen její dopad na životní prostředí a nedošlo tak ani k poskytnutí nezbytných informací a projednání s veřejností.** Není tedy ani jisté, zda podzemní bariéra vůbec splňuje zákonné parametry a zda by v těchto řízeních uspěla a její realizace byla zákonně povolena.

S ohledem na vysoké riziko nefunkčnosti a právní vadnost **není toto opatření způsobilé dostatečně vyloučit vznik bezprostředně hrozící škody** na přírodním zdroji, a **tato hrozba prohloubení již vzniklých škod tak dále trvá.** Je tedy nezbytné přijmout jiné opatření, které vzniku této hrozící škody zamezí.

K dnešnímu dni je tak nezbytné **požadovat přijetí dalších nápravných opatření pro zajištění předejití vzniku další škody a usilování o obnovení poškozeného přírodního zdroje a jeho funkce.** Zároveň je nezbytné požadovat poskytnutí všech potřebných informací veřejnosti a dotčeným subjektům, aby mohl být dopad opatření na životní prostředí ve zbývajících aspektech vůbec **řádně posouzen.** Což je nedílnou součástí naplnění principu prevence.

Klesání vodních hladin na českém území v důsledku odvodňování polského dolu Turów v tuto chvíli neustále pokračuje, jelikož odvodňování dolu probíhá i nadále. Navíc je namísto omezení tohoto dopadu chystáno **jeho zintenzivnění** v důsledku již započatého přibližování těžby k českému území (na 70 metrů od české státní hranice) a prohloubení dolu na 30 m pod hladinu Baltského moře. K největšímu přiblížení má navíc dojít již v roce 2023. Takový postup tedy nejen že **neusiluje o obnovení poškozeného přírodního zdroje a jeho funkce, ale naopak bezprostředně hrozí prohloubení škod již nastalých na vodách a vodních útvech nacházejících se na českém území.**

Jak uvádí Odborné vyjádření, „*rozšíření dolu by znamenalo nejen přiblížení okraje dolu bezprostředně k hranicím ČR, ale i k posunutí centra odvodnění blíže území ČR (a také jeho prohloubení až na kótu minus 30 m n.m., což také bude mít dopad na velikost odtoku – zvětšení hydraulického gradientu). Z toho lze odvodit, že by to znamenalo prohloubení problémů, které už jsou dnes identifikovány. Výsledkem by byl pokračující pokles hladin v české části žitavské pánve ve všech hydrogeologických kolektorech, jak ostatně uvádí i zpráva EIA (mapové výstupy z hydraulického modelu na obr. 67-71). Poklesy jsou uváděny průměrně v jednotkách metrů, v terciérních kolektorech s maximy do 15 m, v kvartéru maxima cca kolem 5 m (v těsné blízkosti hranic, v oblasti Uhelné 3-4 m, ve větších vzdálenostech kolem 1 m). ... V případě realizace záměru vyplývá ze zprávy EIA, že v území převážně na pravém břehu Lužické Nisy (červeně vymezeno na obr. 5) dojde k poklesu hladiny podzemní vody v řádu jednotek metrů, v území těsně u hranic jsou modelovány poklesy ještě větší (obr. 67-71 zprávy EIA). Hlavní dopady by byly na obce Oldřichov*

*a Uhelná, na horním toku Oldřichovského potoka by se dále prohloubil nedostatek vody. Dopady by bylo možné očekávat na severní a severovýchodní okrajové části Hrádku nad Nisou, v části Václavic na středním toku Václavického potoka, případně na pramenní oblast potoka Jasnica, Václavického a Vítkovského potoka.*¹⁷

Podle čl. 2 odst. 9 směrnice ELD se bezprostřední hrozbou škod rozumí **dostatečná pravděpodobnost, že v blízké budoucnosti dojde ke škodám na životním prostředí**. Jak bylo uvedeno výše, v případě škod na vodách se jedná u kvantitativní stránky o dlouhodobé klesání vodních hladin. Jako škoda na vodách se pak klasifikuje i samotné narušení funkce přírodního zdroje. Jak bylo zmíněno výše, v případě dolu Turów je dána **dostatečná pravděpodobnost, že v důsledku přiblížení těžby k území ČR a zahloubení dolu jsou bezprostředně očekávány poklesy hladin podzemní vody na českém území, které povedou k prohlubování již vzniklých škod na českých vodách a k prohloubení stávajícího problému možnosti čerpání pitné vody, které může vyústit k znemožnění dodávek pitné vody pro tisíce občanů Libereckého kraje**.¹⁸

Na okraj uvádíme, že čl. 5 odst. 1 směrnice ELD upravuje **povinnost přijmout neprodleně nezbytná preventivní opatření v případě, že ke škodám na životním prostředí zatím nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod**. Preventivními opatřeními se pak rozumí *opatření přijatá v důsledku události, jednání nebo opomenutí, které vedlo k bezprostřední hrozbě škod na životním prostředí, ve snaze předejít těmto škodám nebo je minimalizovat* (srov. čl. 2 odst. 10 směrnice ELD). Zde je ale nezbytné reflektovat, že **preventivní opatření se přijímají v případě, kdy ke škodám na životním prostředí zatím nedošlo, ale existuje hrozba takových škod**. Předmětné škody na vodách na českém území v důsledku pokračující těžby v polském dole Turów však **již nastaly a namísto jejich nápravy naopak bezprostředně hrozí jejich prohlubování**. Je tedy nezbytné **požadovat přijetí opatření, která usilují o primární nebo doplňkovou nápravu škod způsobených na přírodním zdroji** všech dotčených útvarů vlivem škodné události – odvodňování dolu Turów. Pokud neexistuje opatření, které by mohlo za paralelního odvodňování usilovat o nápravu škod, je nezbytné odvodňování limitovat. Předně je však nutné přinejmenším bezodkladně **zajistit další neprohlubování již vzniklých škod**, tedy s ohledem na výše uvedené požadovat nevykonávání činnosti, která vede k zintenzivnění negativního dopadu na české vodní útvary – přiblížení a prohloubení těžby.

I přes rozsáhlé již způsobené škody na vodách však v tuto chvíli **nejsou známa žádná opatření polské strany, která by za účelem nápravy způsobených škod byla nebo měla být přijata**. Zároveň je v tuto chvíli zřejmé, že kromě předmětné podzemní bariéry **polská strana další opatření pro ochranu životního prostředí na českém území ani neplánuje**. S ohledem na vzniklé škody a jejich bezprostředně hrozící prohlubování, jako na povinnost tyto omezit a zabránit vzniku škod dalších, jsou proto odpovědné subjekty na české straně povinny přijmout alespoň **vyrovnávací opatření** dle Přílohy II. směrnice ELD, jejichž cílem je **vyrovnat přechodné ztráty na přírodních zdrojích nebo jejich funkcích**.

Taková opatření je tedy **nezbytné přijmout u všech dotčených vodních útvarů nacházejících se na českém území českými subjekty, jimž bezprostředně hrozí prohloubení již vzniklých škod a další významné zhoršení funkcí přírodního zdroje**. Vyrovnávací opatření zahrnují celou škálu opatření, která jsou navržena a zpracována v rámci několika odborných studií, které jsou v tuto chvíli

¹⁷ Odborné vyjádření, str. 29 a 30.

¹⁸ Podrobněji je rozpracováno na str. 29-34 Odborného vyjádření a obr. 67-71 Zprávy EIA.

aktualizovány.¹⁹ Vyrovnávací opatření zahrnují vyrovnání přechodné ztráty na přírodních zdrojích a jejich funkcích způsobených dolem Turów. V praxi se potom jedná o vybudování nových vodovodů a nahrazení výpadku vodního zdroje Uhelná. Kompletní seznam těchto opatření tvoří Přílohu č. 1 tohoto dopisu.

Jak je upraveno v čl. 15 směrnice ELD, v případě, že se **škody na životním prostředí dotýkají několika členských států nebo je toto pravděpodobné, tyto členské státy spolupracují**, a to i prostřednictvím vhodné výměny informací, ve snaze **zajistit, aby byla přijata preventivní a v případě nutnosti i nápravná opatření v souvislosti s takovými škodami na životním prostředí.**

Podle ustanovení čl. 15 odst. 3 směrnice ELD, *v případě, že členský stát zjistí v rámci svých hranic škody, které nebyly způsobeny v rámci jeho hranic, může to oznámit Komisi a všem ostatním dotčeným členským státům; může také poskytnout doporučení k přijetí preventivních nebo nápravných opatření a může usilovat, v souladu s touto směrnicí, o náhradu nákladů, které vynaložil v souvislosti s přijetím preventivních nebo nápravných opatření.* Využití tohoto postupu České republiky doporučil také evropský komisař pro životní prostředí, oceány a rybolov V. Sinkevičius v dopise ze dne 27. 8. 2020, č. j. ARES(2020)5044861.

Česká právní úprava tohoto ustanovení je striktnější, jelikož ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů („ZEÚ“) stanoví konkrétní povinnost bez možnosti diskrece. Podle tohoto ustanovení *v případě, že Česká republika zjistí, že na jejím území došlo k ekologické újmě, jež má původ na území jiného členského státu, oznámí ministerstvo tuto skutečnost Komisi Evropských společenství a příslušným úřadům všech ostatních členských států dotčených ekologickou újmou nebo přijímanými preventivními opatřeními nebo nápravnými opatřeními a případně doporučí členskému státu, z jehož území ekologická újma pochází, přijetí preventivních opatření nebo nápravných opatření. Zároveň určí výši nákladů, které vznikly České republice v souvislosti s přijetím preventivních opatření nebo nápravných opatření, a bude požadovat jejich náhradu.*

S ohledem na tento nevyhnutelný krok a na snahu Libereckého kraje o maximální součinnost, stejně jako s ohledem na znění usnesení Výboru pro životní prostředí č. 132 dne 24. 6. 2020, připravil Liberecký kraj v součinnosti s odpovědnými subjekty zajišťujícími dodávky pitné vody na dotčeném území, předběžný odhad vyčíslení nákladů, které s ohledem na nutnost realizace vyrovnávacích opatření bude nezbytné vynaložit. Tento přehled naleznete v příloze č. 2.

S ohledem na citovaná ustanovení směrnice ELD a ZEÚ si tímto dovoluujeme požádat Ministerstvo životního prostředí, aby **oznámilo Komisi informace o vzniku škody na životním prostředí na českém území** v souvislosti s odvodňováním polského dolu Turów, a aby požadovalo bezodkladné přijetí nápravných opatření na polském území ve smyslu Přílohy II. směrnice ELD za účelem dalšího neprohlubování již způsobených škod a usilování o obnovu poškozeného stavu a funkcí přírodního zdroje zpět do výchozích podmínek. Zároveň žádáme Ministerstvo životního prostředí, aby uvedeným postupem **požadovalo náhradu nákladů za realizaci vyrovnávacích opatření vynaložených na českém území. Ministerstvu životního prostředí jako pověřenému orgánu jsme v tomto ohledu připraveni poskytnout maximální součinnost.**

¹⁹ Např. studie s názvem „Posouzení dopadů plánovaného rozšíření těžby ložiska Turów na zásobování pitnou vodou na území ve správě SVS a.s.“, „Návrh opatření na hlavních distribučních trasách SVS a.s. v rámci dopadů plánovaného rozšíření těžby ložiska Turów na zásobování pitnou vodou“ či „Hrádek nad Nisou, Turów – zásobení vodou.“

Dále žádáme Ministerstvu životního prostředí, aby nás do 15 dní od obdržení tohoto dopisu informovalo o způsobu vyřízení věci

S pozdravem

Přílohy

- *Odborné vyjádření včetně laického shrnutí*
- *Seznam opatření a vyčíslení nákladů*

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
100 10 Praha 10

Do datové schránky